

Eerste film over ontwerper van 'de Bruynzeel-keuken'

Piet Zwart durfde te dromen

DOOR TON DE LANGE
ZAANDAM - 'Eigenwijs, dwarse man die leefde om te vernieuwen' en de weg plaveide voor het internationaal succes van wat nu Dutch Design heet. Zo omschrijft Memphis Film ontwerper Piet Zwart. 'Hemelbestormend vernieuwend', geroemd door collega's. Het grote publiek kent zijn Bruynzeel-keuken, maar niet zijn naam. Dit moet veranderen met het eerste filmportret 'Alles moet nieuw - Piet Zwart'.

Memphis Film & Television maakt onder leiding van producer Cecile van Eijk filmproducties voor tv en theater. Daarbij wordt samengewerkt met publieke omroepen zoals de Avro. Schrijver, producer en regisseur Sherman De Jesus was onder meer lid van de Gouden Kalf-jury, en is medeoprichter en ex-directeur van het Nederlands Filmfestival. Hij maakte al films over kunstenaars, zoals 'Alles is licht' (over Jan Hendrikse, 2001) en 'Jan Schoonhoven - 1897' (2005). Met Piet Zwart gaat hij echter 'veel verder in de tijd'. Het gaat over de ontwikkeling van een jonge kunstenaar en over een vormgever die als 84-jarige terugblijkt. „Het is het universele verhaal van een kunstenaar die durft te dromen van een nieuwe wereld.”

Sherman De Jesus kon beschikken over interviews en uniek archiefmateriaal. Zoals een niet eerder gevonden fragment uit een reclamefilm voor de Internationale Tentoonstelling op Filmgebied uit 1928. Hierin is de jonge Piet Zwart te zien. De oudere Zwart komt aan bod in een interview uit 1969 en in een Super-8-film van Kees Broos. Hij is oud-curator van het Haagse Gemeentemuseum en deed als eerste uitgebreid onderzoek naar Zwarts werk, uitmondend in de biografie 'Piet Zwart (1885-1977)'. De kunsthistoricus is een van de weinige levenden die Zwart persoonlijk hebben gekend. Naast Broos telt de film echter nog vijf belangrijke vertellers: ontwerper en hoogleraar Wim Crowl, kunsthistoricus John van der Ree, en Karst, Peernel en Comine Zwart. De kinderen spelen een rol in vaders werk, vertelt Peernel in de film. 'Hij verwerkte altijd heel huiselijke dingen in zijn werk. In het door hem ontworpen PTT-boekje zit bijvoorbeeld een foto van mij en een foto van zijn eigen bril.'

Oudste zoon Karst was ook talentvol grafisch ontwerper en werkte met vader aan diens laatste postzegel voor de PTT. Karst overleed tijdens het maken van het filmportret. Piet Zwart groeide op in een wereld vol technische vooruitgang, waarvan ook veel was te merken in de Zaanse industrie. 'Mijn vader was daar trots op, dat ie uit deze buurt kwam', zegt Karst in de film. Zwart was volgens zijn oudste zoon ook in zijn werk 'maatschappelijk geëngageerd'. Ook Jan met de pet moest op een mooie stoel kunnen zitten. Van der Ree memoreert hetzelfde principe bij het ontwerp van de beroemde Bruynzeel-keuken: 'De keukens als rationele werkplaats voor de huisvrouw. Dat gaat dus echt over looplijnen in de keukens, het efficiënt

Eerbetoon 'ontwerper van de eeuw'

'Ontwerper van de eeuw', deze ere titel kreeg Piet Zwart (1885-1977) in 2000 van de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO). De geboren Zaanse ontwerper was een van de eerste industriële vormgevers in Nederland, en ging uit van ergonomische, gebruiksvriendelijkheid en de kans op massaproductie.

Het bekendste voorbeeld van Zwarts vernieuwende vakmanschap is de prefab-keuken die hij in 1937 ontwierp voor het Zaanse bedrijf Bruynzeel en die nog steeds wordt verkocht. Voor het eerst werden huishoudelijke apparaten als koelkast en fornuis handig 'verwerkt' in een keuken.

Zwart kon veel: binnenhuisarchitect, vormgever, reclametypograaf, fotograaf, criticus en docent. In 1973 en 2008 werd hij geëerd met exposities in het Haagse Gemeentemuseum. 35 jaar na zijn dood gaat daar op 14 april de eerste film over hem in première: 'Alles moet nieuw - Piet Zwart' (75 minuten). Daarna op 22 april ook te zien in het Zaanse filmtheater De Fabriek en in het najaar op televisie bij Avro's Close Up. De tv-versie is 23 minuten korter.

doen plaatsvinden van het huishouden. Dat had Zwart ook bestudeerd. Dat zit zo heel erg in zijn geest: rationaliteit, efficiëntie en hoe los je dat op'. Hoezeer zijn status was geroemd, werd in de Tweede Wereldoorlog pijnlijk duidelijk. Piet Zwart werd door de SD gedetineerd in het Brabantse gijzelaars- en onderzoekskamp Haaren, voor prominente Nederlanders.

Geboorteaandacht Piet Zwart (1885-1977): eigenwijs, dwars én succesvol.

FOTO COLLECTIE ZWART

doen plaatsvinden van het huishouden. Dat had Zwart ook bestudeerd. Dat zit zo heel erg in zijn geest: rationaliteit, efficiëntie en hoe los je dat op'.

Hoezeer zijn status was geroemd, werd in de Tweede Wereldoorlog pijnlijk duidelijk. Piet Zwart werd door de SD gedetineerd in het Brabantse gijzelaars- en onderzoekskamp Haaren, voor prominente Nederlanders.

De Bruynzeel-keuken als 'rationele werkplaats', met uittrekbaar broodplankje. ARCHIEFFOTO GPD

Gijs klinkt als Piet

Gijs Scholten van Aschat 'doet' de stem van Piet Zwart. Volgens regisseur Sherman de Jesus paste alleen 'de beste acteur van Nederland' bij 'de beste ontwerper'. Het weinige archiefbeeld laat Piet Zwart slechts op hoge leeftijd horen. De Jesus werkte met de acteur in 'Leve het bruine monster' (1998), een documentaire over de beginjaren van voetbal. Van Aschat voegt iets belangrijks toe aan de film over Zwart: gevoel. „Een topacteur als Gijs

kan met heel weinig veel emotie overbrengen. Hij maakt de film zo toegankelijker.”

Zwart was links. „Tegenwoordig een besmet woord.” De man die twee oorlogen meemaakte, zakte niet weg in pessimisme. „Altijd werken aan een betere wereld waarin bijvoorbeeld ook de arbeider op een goede stoel kon zitten. Als geld het belangrijkste is, wordt het een catastrofe. Het is een boodschap die we nu heel erg nodig hebben.”

Incidenten bij NRG gemeld aan autoriteiten

PETTEN - NRG, de exploitant van de hogefluxoreactor in Petten heeft de autoriteiten in het eerste kwartaal drie keer op de hoogte gebracht van 'ongewone' gebeurtenissen op het terrein. Het ging niet om ernstige incidenten.

In maart werden de autoriteiten in kennis gesteld van een brandalarm in een ruimte waar stralingsapparatuur wordt onderhouden en gekalibreerd. Waarschijnlijk is er kortsluiting ontstaan in een plastic bak met gebruikte batterijen uit deze meetapparatuur. De bedrijfsbrandweer heeft de beginnende brand gedoofd en zeven minuten na het alarm het sein 'brand meester' gegeven.

NRG deed eerder op 2 januari melding van een verhoogde concentratie chloor in het secundaire koelwater van de reactor. Na onderzoek is echter gebleken dat er sprake was van een meetfout. En op 16 januari heeft NRG melding gedaan van een verhoogde concentratie tritium in een grondwatermonster. De concentratie lag ver onder de grenswaarde voor tritium in drinkwater. De verhoogde concentratie bleek te zijn veroorzaakt door afgevoerd condenswater van een airconditioninginstallatie.

Boekenmarkt Haarlem gaat niet door

HAARLEM - De jaarlijkse boekenmarkt met tweehonderd kramen die op 24 juni voor de tiende keer in het centrum van Haarlem zou worden gehouden, gaat niet door. Reden: de koopzondag. Dat zegt organisator Peter Strootman van de populaire boekenmarkt die elk jaar twintigduizend bezoekers trekt. „Het is ontzettend triest maar ik zie geen andere mogelijkheid.”

Wie heeft er nog tastbare herinneringen aan zijn tijd als jeugdsporter? Hier en daar een elftalfoto wellicht. Maar wie wie ook alweer was, is niet altijd helder meer. Met Faaz TeamPics kun je zelf een mooie herinnering voor later vastleggen.

Voetbalplaatjes. Ze zijn onweersstaanbaar. Verzamelen, ruilen, proberen je album vol te krijgen. Lachen om al die gezichten, herkenbaarheid. Alles zit er in.

Onbescheiden

Albert Heijn bood een aantal jaar geleden de mogelijkheid voetbalplaatjes van jezelf te maken, waarbij je jezelf kon afbeelden in het tenue van een erevriendclub. Ondernemer Meip Wijn (46) uit Egmond aan den Hoef: „Zonder onbescheiden te willen zijn: ik had dat idee al eerder. Ik liep er al een tijd mee rond. Toen Albert Heijn er mee kwam dacht ik wel even: 'shit'. Maar wat wij doen is heel anders. We richten ons niet alleen op betaald-voetbalclubs, maar op alle sportclubs. Niet alleen voetbal, maar ook wielrenclubs, hockeyclubs, volleybalclubs en noem maar op. Ook zij willen graag plaatjes, is ons gebleken.”

Oude vrienden

'Ons', dat zijn Wijn en twee oude vrienden van de middelbare school, die het oorspronkelijke idee in een concrete onderneming hebben omgezet. Het idee borrelde bij Wijn op, toen zijn zoon Faas nog in de F'jes voetbalde van de plaatselijke trots Zeevogels.

„Een van zijn teamgenootjes was jarig en toen hebben we als cadeau zelfgemaakte voetbalplaatjes gegeven. Gewoon zelf foto's gemaakt van al die jonge-

TeamPics: mooi voor nu en leuk voor later

Opmerkelijke initiatieven van ondernemers staan centraal in de serie 'Dat is mijn zaak!'. Deze krant besteedt daarin aandacht aan nieuwe bedrijven (of interessante ontwikkelingen bij bestaande), spannende uitvindingen en ander nieuws waaruit de Hollandse handelsgeest spreekt. Tips kunnen naar: verslaggeving@nhd.nl

Voetbalplaatjes van faaz.nl. In het midden Faas Wijn.

FOTO HDC MEDIA

tjes, op de computer gezet, een logo van internet gehaald, uitgeprint en uitgeknipt. De plaatjes had ik in een Pokemonboek

gestopt. Die avond belden de ouders van zo'n beetje het hele team; zij wilden ook zo'n boek.”

„Het motto van onze onderneming is: 'Mooi voor nu en leuk voor later'. Plaatjes van je team zijn hartstikke leuk om te

hebben. Maar ze zijn ook een leuke herinnering voor later. Ik wou dat ik allemaal plaatjes had van mijn oude voetbalelftal. Je

hebt er je hele leven plezier van.”

Wij plaatjes wil hebben surf naar de website www.faz.nl (inderdaad, vernoemd naar Wijs zoon). Daar kun je foto's van jezelf en van je team uploaden en laten afdrucken. Een set van achttien plaatjes kost 8,50 euro. Het zijn geen stickers, maar kwalitatief goede en daardoor duurzame kaartjes die een leven lang mee kunnen.

Wijn: „Van de opbrengst gaat vijftien procent naar de club. In ruil daarvoor vragen wij aan de clubs hun logo te leveren. Wij vragen foldertjes en posters van ons op te hangen in de kantine. Zo profiteert zowel de club als ons bedrijf er van.”

Clubkas

Overigens zijn er clubs die niet meteen positief reageren. Wijn: „Dat verbaast me enorm. Het kost ze helemaal niets. Sterker: als het een succes wordt, levert het de clubkas alleen maar geld op! Maar toch proef ik ergaan. Ik denk dat 't wel overgaat, zodra we flink wat clubs aan ons weten te binden.”

Uitgebreid

Wijn maakt als zelfstandige video-editor special effects in reclames en films. Leuk werk, maar hij zou het liefst leven van Faaz TeamPics. „Mooi om iets op te bouwen dat je helemaal zelfs hebt bedacht. De mogelijkheden kunnen uitgebreid worden naar scholen en bedrijven.”

Het plaatje van zijn zoon is inmiddels een gewild exemplaar. Faas speelde immers de hoofdrol in de film 'Tony 10' en doet ook mee in de film 'De Groeten van Mike!', die de komende kerstthit moet worden. „Gelukkig heb ik er nog een paar over”, lacht zijn vader.

KOEN VAN EIJK

TIP 5

Hamlet.

FOTO PR

1 Het toneelstuk 'Hamlet' van Shakespeare is een klassieker. Het Noord Nederlands Toneel speelt dit stuk morgen in Het Park te Hoorn in een voorstelling die trouw is aan de oertekst: een verhaal over wraak en rechtvaardigheid, loyaliteit en verraad, maar bovenal over de liefde. Een sprankelende voorstelling die de kijker meevoert met twee jonge mensen op zoek naar hun grote liefde. Vandaag, 20.15 uur

2 Altijd al nieuwsgierig geweest hoe de bloembol tot bloei komt? Bloembollenbedrijf Burger aan de Groteweg 31 in 't Zand zet morgen zijn deuren open voor een koffie/thee en iets lekkers, plus een korte uitleg over het bollenbedrijf. Vervolgens worden tijdens een wandeling door de bollenvelden vragen beantwoord. Elke donderdag t/m 26 april, 13.30 uur.

3 Cabaretier Jan van Maanen won in 2010 de Wim Sonneveldprijs, waarbij de jury hem verzeleek met Toot

Jan van Maanen.

FOTO PR

Hermans. Morgen staat hij in het Zaantheater met zijn eerste 'One Jan Show' vol actuele grappen, mooie liedteksten en persoonlijk pianospel. Hij zal niemand bedeligen, geen schuttingtaal bezigen en geen valse noten zingen. Wel verrassen. Morgen, 20.30 uur.

4 Jan Jaap van der Wal staat vandaag in het Alkmaarse theater De Vest met zijn voorstelling 'Live'. Hij hield zich de afgelopen twee jaar bezig met het produceren van televisieprogramma's, zoals de Nederlandse editie van de 'Daily Show', maar in het theater brengt hij nog steeds stand up comedy zoals dat naar zijn idee is bedoeld. Vandaag, 20.15 uur.

5 Cabaret Engé Buren speelt vandaag in De Purmaryn te Purmerend het programma 'Reuring'. Muzikaal, energiek en humoristisch. Een voorstelling over opschudding en ophef, over beroering en beweging. Succesnummer is het lied 'Het illegale meisje', een aanklacht tegen het rigide beleid jegens minderjarige asielzoekers, dat deze week op single uitkwam. Morgen, 20.35 uur.

Heeft u een evenement waar we niet omheen kunnen? Mail naar Tip5@nhd.nl

Acda en De Munnik in Vondelpark

AMSTERDAM - Van Acda en De Munnik en Scapino Ballet tot rapper Dio: het Vondelpark Openluchttheater heeft komende zomer weer een veelzijdig programma.

In totaal zijn 125 voorstellingen te verwachten van 3 juni tot 2 september. De eerste namen zijn bekend gemaakt. Cabaretier Freek de Jonge komt langs, de uit Sesamstraat bekende Hakim treedt op, Dolf Jansen zal er weer op los improviseren. Klassiek en toch hip is het NedPho Go! Ensemble. Voor de jeugd komt het VET Kindercabaret, actrice en zangeres Hadevych Minis is er te zien. Naast Scapino Ballet Rotterdam betreft Dansgroep Amsterdam het podium.

Vanaf zondag 3 juni is er elk weekend op vrijdagavond dans, zijn er zaterdagmiddag jeugd- en jazzvoorstellingen. Op zaterdagavond is er cabaret, op zondag muziek.

Elk hoofdprogramma met professionele artiesten wordt voorafgegaan door een voorprogramma van jong en nieuw talent. Alle optreden zijn gratis, maar een duik in de collectebus wordt op prijs gesteld.